

Begeleide natuuractiviteiten in coronatijd

Het zal niemand ontgaan zijn dat het druk was in de natuur. In de coronatijd zijn er zo'n 30 procent meer mensen in natuurgebieden dan normaal.¹ Het was zo druk dat Natuurmonumenten verkondigde: 'Geheel tegen onze natuur in roepen wij mensen op niet naar de natuur te komen.' Dat gaf een dubbel gevoel: natuur heeft positieve effecten op de gezondheid van mensen en hopelijk leiden die nieuwe natuurervaringen tot meer binding met de natuur. Maar de negatieve effecten noopten tot ingrijpen: kans op besmetting, verstoring van de natuur, mensen die elkaar in de weg zitten, zoals wandelaars en mountainbikers.

Minder bekend is dat de natuurorganisaties veel natuuractiviteiten hebben moeten schrappen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om begeleide excursies, bushcraft, workshops en lezingen. Binnen de coronaregels – een beperkt aantal mensen, anderhalve meter afstand houden, geen binnenactiviteiten – waren deze niet meer mogelijk. Daarnaast moest er ook paal en perk gesteld worden aan georganiseerde activiteiten die door anderen in de natuur georganiseerd werden, vaak omdat deze activiteiten alleen nog buiten gedaan konden worden. Het aantal van

deze (commerciële) groepsactiviteiten nam zodanig toe dat deze door de natuurorganisaties aan banden gelegd moesten worden omdat ze anders in conflict zouden komen met andere bezoekers van de natuurgebieden. Bij de ingang van terreinen van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten staat nu aangegeven: 'Voor georganiseerde (commerciële) activiteiten is toestemming nodig'.²

Stiltetocht

Begeleide natuuractiviteiten kunnen ervoor zorgen dat de deelnemers kennis opdoen die ze uit zichzelf niet zouden verkrijgen. Ook kunnen ze zorgen voor een diepere binding met de natuur, doordat de begeleider oefeningen kan laten doen die de zintuigen op scherp zetten of die ervaringen veroorzaken die mensen uit zichzelf niet zo gauw zullen hebben.³ Soms is het heel simpel door het organiseren van een stiltetocht, waarbij mensen niet meer met elkaar praten en dus meer aandacht hebben voor de omgeving. Het is onduidelijk hoeveel activiteiten alle natuurorganisaties in Nederland bij elkaar per jaar organiseren, maar alleen al Staatsbosbeheer geeft aan 284 verschillende typen natuuractiviteiten te organiseren die meerdere keren per jaar gegeven worden.⁴ In dit artikel bekijken we of we aan de hand van de klantenreis (*visitors journey*) toch invulling kunnen geven aan begeleide activiteiten in verschillende maten van lockdown. We hopen dat de zoektocht, die we samen met mensen van binnen en buiten de natuursector hebben afgelegd, ook na corona kan bijdragen aan een sterkere binding van mensen aan natuur.

<i>Fase van bezoek</i>	<i>Tijdens corona</i>	<i>Na corona</i>
Invitatie (thuis)	Onderzoek of je corona hebt, geef je op via e-mail, want vol is vol. Thuis sanitair gebruiken	Instructie vooraf, teasers via video, online activiteiten met natuur rondom huis
Reizen	Fiets, auto	Fiets blijven stimuleren, want goed voor gezondheid, natuur en natuurbeleving onderweg
Aankomst	Duidelijke instructie over regels	Meer begeleiden (instructies) via apps
Verblijf	Smalle paden vermijden, eenrichtingsverkeer, meer buiten organiseren (workshops, catering), excursies specifiek voor gezinnen (mogen meer), eenrichtingsverkeer bezoekerscentra	Meer onbegeleide begeleide excursies en activiteiten, meer buitenervaringen stimuleren (heads-up-ervaringen), ook in kleinere groepen blijven werken (exclusief, wordt wel duurder), deel van de workshops online aanbieden. Door andere organisaties begeleide natuurervaringen vasthouden (buiten yoga enz.)
Vertrek	QR-code voor donaties, want kleinere groepen zijn duurder	QR-code erin houden voor donaties, maar wel gewoon grotere groepen om de activiteit rendabel te maken
Follow-up (thuis)	Volgende dag een e-mail met herinneringen en een nieuwsbrief	Gebruik van sociale media door klanten aanmoedigen

Onbegeleid begeleid

In coronatijd ligt meer nadruk op de invitatiefase. Recreanten zijn thuis al goed geïnformeerd over wat natuurorganisaties van ze verwachten. Door te werken met reserveringen komt de mensenstroom gefaseerd naar het gebied. Natuurorganisaties proberen meer mensen thuis de natuur te laten beleven door bijvoorbeeld het maken van eigen compost te stimuleren of door mee te laten doen aan biodiversiteitsonderzoek (vogeltelling) in de tuin. Het bezoek zelf vindt (meer) buiten plaats, vaker ook “onbegeleid begeleid”, met informatie vooraf of in het gebied zelf, waarbij bijvoorbeeld kunst ook een rol kan spelen. Het gebied is aangepast door meer eenrichtingsverkeer routes te maken, hetgeen sowieso de natuurbeleving ten goede komt omdat je minder mensen tegenkomt. Excursies en dergelijke zijn met kleinere groepen of gericht op families. Boswachters gebruiken deze exclusiviteit door meer aandacht te geven en mensen te verleiden tot extra donaties. Het herinneren en delen van ervaringen is belangrijker geworden; natuurorganisaties spelen hierop in door te e-mailen over de activiteit en mensen te wijzen op sites, nieuwsbrieven, andere activiteiten.

De coronatijd kan voor natuurorganisaties als een kans gezien worden om meer mensen de natuur te laten ervaren en er een binding mee op te bouwen. De georganiseerde natuuractiviteiten nemen hierin een bijzondere plek in, enerzijds omdat ze diepere ervaringen kunnen voortbrengen, anderzijds omdat ze extra moeilijk uit te voeren zijn tijdens de coronatijd. De tendens die de natuurorganisaties al ingezet hebben door meer aandacht te besteden aan de voor- en achterkant van de klantenreis en aan alternatieve vormen van bezoek (bijvoorbeeld onbegeleid-gestuurd), kan ook na de coronacrisis meerwaarde opleveren.

Beeld: IVN

Dit artikel is geïnspireerd op: Jana de Laat en Thijs van der Pal, 2020. ‘Onderzoek natuuractiviteiten in tijden van corona’, Hogeschool Van Hall Larenstein, Velp.

Bronnen

- 1 <https://www.trouw.nl/opinie/drukke-in-de-natuur-vraagt-om-creatieve-oplossingen~b2a0aba5/>
- 2 <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5189350/aanmelden-reserveren-staatsbosbeheer-natuur-yoga>
- 3 <https://www.natuurlijkheden.nl/natuurbelevingstochten/>
- 4 <https://www.staatsbosbeheer.nl/activiteiten>